

Carnestoltes líric



Josep Maria Sala-Valldaura. «El carnaval dels animals». Recull de poemes basat en la música de Camille Saint-Saëns. Il·lustracions de Subi. Enregistrament CD en adaptació de la música per a grup de cambra: Francesc Prat. Intèrprets: Daniel Ligorio (piano); Jaume Sanchis (clarinet i clarinet baix); Alexandra Miletic (flauta); Joan Orpella (violí); Joan Antoni Pich (violoncel). Orientacions pedagògiques: Eugènia Arús. Col·lecció: Grans Obres per als Nens. Bellaterra Música Editorial. Barcelona, 2011. A partir 5 anys. Pàgs. 28. Preu paper: 16,40 €.

El compositor romàntic francès, Camille Saint-Saëns (París, 1835 - Alger, 1921) va escriure *Le carnaval des animaux*, una peça breu que no arriba a mitja hora, el 1886, quan s'estava uns dies de vacances en un petit poble d'Àustria. Però com que va ser una mena de divertiment, propi de la celebració que li dóna títol, al músic li va semblar que fer-la pública podria emmascarar el seu prestigi com a compositor "seriós" i no va donar permís per editar-la mentre fos viu. Només els amics íntims van poder escoltar-la en cercles privats. Curiosament, al llarg del temps, ha estat l'obra més popular de Saint-Saëns.

Com que, pel que sigui, el Carnaval o Carnestoltes es relaciona amb les disfresses d'animals —sobretot en les festes de criatures—, el compositor va fer com si fos un La Fontaine però, en comptes d'una faula, va crear una paròdia humanitzada del regne animal, amb tocs d'humor i llicències musicals com per exemple manllevar cançons populars franceses, tonades d'altres compositors i incloure-hi peces frívoles com un cancan.

Així, per exemple, després d'engegar amb la pomposa Marxa Reial del Lleó, no hi falta tota la representació zoològica possible: gallines, galls, hemions —una mena d'ases procedents de Mongòlia—, tortugues, un elefant, cangurs, taurons d'aquari, cucuts, ocells de bosc... Sembla que Camille Saint-Saëns incorpora els ases d'orelles llargues en una dedicatòria als crítics musicals, cosa que demostra l'estat d'ànim del compositor i com es va despatxar a gust amb el gremi a partir de la seva pretesa broma musical.

Bellaterra Música ha obert una nova sèrie d'àlbums per a tots els públics, però especialment per als més petits, amb *El carnaval dels animals*. Però no s'ha limitat a fer-ne una reproducció il·lustrada, que ha anat a càrrec del dibuixant Subi, sinó que ha creat un llibre multidisciplinar que inclou un recull poètic original de Josep Maria Sala-Valldaura (Gironella, Berguedà, 1947) basat en els diversos moviments de la composició de Saint-Saëns, un CD amb els catorze moviments enregistrats de cap i de nou en una adaptació per a grup de cambra a càrrec de Francesc Prat, i un complement amb làmines retallables, a més d'un apartat de propostes i jocs adequats a cada peça i una nota historiogràfica de l'obra i de l'autor. Una edició en cartoné, de làmines en paper dur, que entren per la vista i per l'oïda mentre es paladeja el vers.

La presència de la poesia en edicions per a lectors primerencs no és gaire habitual. I quan se'n publica, sembla que el seu objectiu es limiti a lligar rimes sense cap respecte pel contingut, fins al punt

que, com més banal sigui aquest, molt millor. No és el cas del recull de Josep Maria Sala-Valldaura, que combina l'aparent senzillesa de fons de la composició de Camille Saint-Saëns amb una trama narrativa que converteix la faula en un conte, apte per a la narració de qualsevol concert en directe, ple de personatges senyorívols com l'entrada del rei Lleó; esbojarrats com el dels galls i gallines empaitats pels hemions; cabaraters com el de les tortugues on Saint-Saëns cola un cancan d'Offenbach, però a ritme lent, gestos a dojo i cames amunt; el de pista de circ amb l'elefant; el més teatral amb els cangurs d'escenari; l'esparverament de l'aquari quan passa el tauró; el dels ases en un diàleg de sords entre dos exemplars de l'espècie; el més líric amb els ocells; l'esperpèntic i crític dels pianistes amb un toc d'ironia que canvia el do-re-mi-fa-sol per do-re-mi-fa-lluna; l'elegant del cigne; el fúnebre de la dalla com a fi de tot Carnestoltes; i la desfilada cap al cau de tot el bestiar com a cloenda de la festa.



Les il·lustracions de Subi posen vida i color a tots aquests moviments, marcats per les notes de Saint-Saëns i els poemes de Sala-Valldaura. Les làmiens es distingeixen per una expressivitat que lliga amb l'adaptació musical que s'ha fet i que, entre màscares i rostres reals, creen un retrat humanitzat del bestiar: gallines amb

ulls de por, tortugues amb mirades de vedet de *music-hall*, elefant fent equilibris amb el seu pes i la corda fluixa, cangurs enlaire, tauró criminal, ases amb mirada de burro, cucut dormilega i ocells despertador, cigne feliç, la dama de la Mort amb calavera de pocs amics, desfilada *after hours* amb cares de son i, la làmina que s'escapa més del conjunt animal, la dels pianistes amb un virtuós d'esquena, un dels estudiants practicant escales que Camille Saint-Saëns va incorporar en l'obra i que aquí serveix, tant a l'il·lustrador Subi com al poeta Sala-Valldaura, per respirar i fer respirar una mica els lectors de l'ambient animalístic: "Do-re-mi-fa lluna / les escales que puja el pianista / dels camàlics no deixen sentir / el soroll dels cotxes i el xivarri / "do-re-mi-fa lluna" / al carrer un pis darrere l'altre / mentre el piano es va enfilant / prova de tocar a les mudances / foragitat dels conservatoris / expulsat dels cafès musicals / acomodat de les orquestres". Escolteu, escolteu...
